

Mnoho povolanych, málo vyvolanych

Arthur Osborne

Přeloženo z časopisu The Mountain Path (III/1964), vydávaného Šrí Ramanášramem

zveřejněno na: www.rudolfskarnitzl.cz

Existuje nějaký způsob, jak najít perly esoterických pravd, o kterých jsem psal ve svém předchozím článku? Spolehlivý, neomylný způsob neexistuje. Je tu však dobré, obecné pravidlo, že jsou to ty výroky Krista, kterých si moderní křesťané nevšímají. Už jste například někdy slyšeli kázání na téma – mnoho povolanych, málo vyvolanych? Nebo jste snad k tomu četli od bohoslovců nějaké vysvětlení? Leda tak snad raná kalvinistická církev se tímto výrokem oháněla, když s poukazem na předurčení upalovala své odpůrce, ale i příznivce. Dnes se kolem těchto slov jen tiše našlapuje.

Povolanych, k čemu? Vyvolanych, pro co? Pro členství v křesťanské církvi? Takže každý z členů je vyvolaný? Nebo si snad někdo dokáže představit výbor misionářům, prověřujících žadatele o obrácení se ke křesťanství (nebo v křesťanských zemích žádajících o křest či biřmování) a přijímajících jen jednoho z deseti?

Nebo to platí pro vstup na nebesa? To by platilo v případě, že většina lidí půjde do pekla. A opravdu, křesťanské učení nás děsí, když varuje: „Vejděte úzkou branou; prostorná je brána a široká cesta vedoucí do záhuby a mnoho je těch, kdo tudy vcházejí. Úzká je brána a úzká cesta, která vede k životu a málokdo ji nalézá. – Matouš, VII. 13-14

Nebylo by možné zůstat prostě neutrální? Všeobecně se má za to, že jen málo lidí na křesťanské cestě usiluje a snaží se zasvětit život spáse, když nalézají úzkou cestu a krácejí po ní. Ale málo je i těch, kteří jsou vysloveně zlí či destruktivní. Většina lidí životem jen tak prochází. Nenamáhají se pozvednout k božské úrovni, ale také se nenoří do zvířecí či ďábelské sféry. Nemohli by se tedy vyhnout oběma cestám a prostě jen udělat ze svého života místo k potěšení, než přijde smrt? Přitom by ani nemysleli na to, kam má takový život směřovat. Ale Kristovo učení není takové. Sdělil nám, že žádná třetí možnost není. Jsou jen dvě cesty – nahoru, nebo dolů. A řekl, že většina jde tou druhou. Existuje výrok, který se v islámských zemích připisuje Ježíši, ačkoli se v evangeliích nenachází. Pasuje však na jeho učení: „Tento svět je mostem. Přejděte po něm, ale nestavte si na něm své obydlí.“

V evangeliích se hlásá, že Kristus výslovně zamítá nestrannost, když říká, že ti, co nebyli s ním, byli proti němu. Pro ty, kteří křesťanství vzali vážně, či dbají Kristových varování, není křesťanství povzbudivým náboženstvím. Nebylo ani pro jeho současníky. To jsem zmínil už v prvním, ze série těchto článků. Někteří čtenáře to urazilo. Myslí si, že vinu dávám Kristovi. Ale vina je na těch, kteří potřebovali agresivní přístup. Je na těch, kteří dodnes odmítají věnovat pozornost varováním, ačkoli jsou tak jasná.

Náboženská přikázání odrážejí duchovní zákony, které jsou na své úrovni tak přirozená a univerzální, jak je tomu u fyzikálních zákonů v jejich světě. Navzdory zdání strom nemůže jen tak stát a zůstat takový, jaký je. Buď roste, nebo již hyne. Stejně tak lidské tělo. Do jistého věku roste. A od jistého věku, možná již od narození, jsou v něm aktivní procesy rozkladu. Proč bychom se neměli

domnívat, že je lidská duše tohoto zákona ušetřena? Že se může vyhnout změnám a svému osudu? Nejt ani úzkou, ani širokou cestou, ale jen tak si užívat a mít se dobře?

Všimněte si, že říkám „duše“, a ne „duch“. Středověký učenec rozlišoval mezi „*animus*“ a „*spiritus*“. Duch je neměnný, nezrozený, nesmrtelný. Je jedno s Otcem. (Jan, 10.30) Je dokonalý, jako je dokonalý i váš nebeský Otec. (Matouš, 5.48) Ale duch je nad zákony proměny. Duch jen JE. A uvědomit si svoji totožnost s duchem je právě ten úkol, kterého se musí duše ujmout.

Odhlédnuto od filozofických nuancí je všem jasné, že člověk, tak jak tu na zemi je, podléhá změnám a není dokonalý. Proto se nemůže zřici nutnosti úsilí, které na něj vkládá jeho lidský háv. Z lidského pozorování je zřejmé, že kdo se nelepší, horší se. Že úkrok stranou z koloběhu života, či snaha o to, znamená ztrátu a pád zpět. Ale není to záležitost lidského pozorování, je to určeno Kristem, který nepovoluje žádné usazení se na rozhraní oněch dvou cest. A říká, že nenamáháním se na úzké a trnité cestě sledují lidé tu, která vede ke zkáze. Děsivé je pomýšlení, že jde o naprostou většinu. Ale to na věci nic nemění.

Úzká cesta, o níž Kristus mluvil, je cesta vedoucí ke spáse či k poznání (realizaci). Oba termíny znamenají totéž. Přehnaný význam, který se v křesťanství připisuje smrti, vede lidi k tomu, aby rozlišovali mezi posmrtnou spásou a mezi realizací (poznáním, či uskutečněním) dosaženou v tomto životě. Ale ve skutečnosti v tom není žádný rozdíl. Ani jednoho se bez úsilí nedosáhne. Úsilí musí být neustálé. Dokonce i z těch, co „úzkou bránu“ najdou, pokračuje „úzkou cestou“ až do konce jen pár. Tohle je nám ještě zřetelněji připomínáno v Bhagavadgítě, kde se uvádí, že i těch, co jdou „úzkou cestou“, je jen pár, a jen málo jich dochází konce: „...Mezi tisíce snad jen jeden usiluje o realizaci. A mezi tisíci, kteří o realizaci usilují, mě snad jen jeden jediný zná takového, jaký jsem.“ (*V první osobě zde mluví Krišna – vtělený Bůh. Pozn. překl.*)

Ten, kdo se ubírá úzkou cestou, nepotřebuje písmo, aby mu to bylo řečeno. Vidí všechny své přátele či bývalé přátele, celou společnost, ve které se pohyboval, jak jsou všichni zaneprázdnění světským usilováním a nezdary, potěšením a nespokojeností, když ani v jednom případě nejsou ochotni se od toho stočit pryč a hledat pravé štěstí. Jak bolavé muselo být Kristovo srdce, když mluvil o široké cestě a množství těch, kdož po ní krácejí! Dokonce i později se může člověk porozhlédnout po svých souputnících, či už jen bývalých souputnících na cestě, a vidět, jak se někdo vrátil zpět k intelektuální učenosti, další sleduje falešnou cestu, další si nárokuje něco, čím není a jen stěží se dají spočítat dva či tři, kteří jsou na dobré cestě. A kolik z nich vlastně dosáhne cíle?

Rozjímejte při čtení Maloryho *Le Morte d'Arthur* (Smrt krále Artuše). Je to velmi smutný příběh. Všichni vznešení rytíři se na svatodušní svátky shromáždili na dvoře krále Artuše. Zatímco seděli u kulatého stolu, halou, na světelném paprsku, prolétl svatý grál. Byl však zastřený, takže jej vlastně nikdo neviděl. Všichni rytíři byli požádáni, aby se jej vydali hledat. Každý složil slib a s odvahou a troufalostí vyrazili do světa. Pár se jich však brzy vrátilo zpět. Lopocení se světem bylo pro ně příliš. Další na cestě zahynuli. Někteří byli zastrašeni či přemoženi draky ega. Jiní byli uhranuti či vrženi do temných kobek kouzelníky – falešnými průvodci, kteří obklopují cestu. Další byli ke hledání neteční, nebo se usadili na hradech podél cesty. Byli i tací, co svatý grál jednou zahlédli, a po zbytek života to považovali za úspěch. Z celé té vznešené společnosti jen tři sledovali cestu až do jejího konce.

Těm mnohým – povolaným, ne však vyvoleným, těm co „úzkou bránu“ našli, ale „úzkou cestou“ se nevydali, nabízí Bhagavadgíta opravdovou útěchu, která je soucitná i logická současně. Ardžuna se ptá na ty, kteří se snažili, ale nedosáhli a je ujištěn, že žádné úsilí nepřijde vniveč. Ti, kteří v tomto životě nedovedli hledání ke konci, ke konečnému cíli, si dosažený pokrok udrží a jejich další zrod jim umožní navázat tam, kde se zastavili a pokračovat dále. To také vysvětluje případ těch, kteří – jako Maháriši – ve svém životě dosáhli cíle s nepatrným úsilím.

Takže, jak zní jasné poselství všem hledajícím, kteří se domnívají, že cesta tak či onak nemá nijaký smysl? Kdy budou křesťané probuzeni ke Kristovu odkazu a kdy přijmou varování, která Kristus učinil?